

הדו"ח הדיפלומטי

סקירה חודשית על מדיניות-החוץ האזורית של ישראל
עורך: ד"ר רועי קיבריק*

גיליון מס' 66, אוקטובר 2022

הדו"ח הדיפלומטי סוקר את התפתחויות החודש החולף במדיניות-החוץ של ישראל, בדגש על יחסי ישראל והפלסטינים, יחסי ישראל עם האזורים סביב לה (המזרח התיכון, אירופה ואגן הים התיכון), ותפקוד מערך החוץ

א. ישראל והפלסטינים

- **אין תהליך שלום, נמשך הסיפוח הזוחל** - ועדת הכספים [העבירה](#) כ-132 מיליון ₪ ל**טובת** התנחלויות בשטחים הכבושים, ומתוכם כ-18 מיליון למאחזים לא-חוקיים. בג"ץ [אישר](#) למדינה לדחות את מסירת תשובתה בעתירה לפינוי הכפר הפלסטיני חאן אל-אחמר עד לאחר הבחירות. ארגון בצלם [פנה](#) לתובע בית המשפט הפלילי הבינלאומי בהאג שיפעל מול הממשלה להפסקת גירוש תושבי הקהילות בדרום הר חברון. יו"ר רשות שדות התעופה גרשון [מנע](#) משיקולים פוליטיים את יישום הפיילוט לפתיחת מעבר אלנבי 24/7 בניגוד להחלטת שרת התחבורה מיכאלי ולסיכומים עם ממשל ביידן שנעשו בעת ביקור הנשיא בארץ. חיילות [מסקו](#) זיתים של פלסטינים במזרח ירושלים במסגרת פעילות של עמותת אלע"ד.
- **מאבק דיפלומטי על תדמית ומדיניות הכיבוש** - ראש הממשלה לפיד [תקף](#) את [דו"ח](#) האו"ם [שבחן](#) את מצב זכויות האדם בשטחים הכבושים מאז 1967 בהתאם להחלטת מועצת זכויות האדם, ותיאר אותו כאנטישמי. [פורסם](#) כי משרד החוץ פעל נגד הדו"ח האמריקאי השנתי המתמקד בסחר בבני אדם, והביא את מחברת הדו"ח להתנצל על חלק מההאשמות שפורסמו בו. משרד החוץ [הצליח למנוע](#) מחברת בוקינג.קום להוסיף לאזהרת הביטחון הכללית למבקרים בשטחים גם אזהרה ספציפית המתריעה כי בשטחים אלו קיימת סכנה מוגברת לביטחון ולזכויות אדם. ראש הממשלה לפיד [הודה](#) לחברה על שינוי ההחלטה. סגן שר החוץ רול [טען](#) כי כל עוד הפלסטינים ממשיכים בפעולות הדה-לגיטימציה באו"ם, לא ייתן לראות בהם פרטנר.
- **ניסיונות למנוע את ההתדרדרות הביטחונית בגדה המערבית** - שר הביטחון גנץ [קידם](#) היערכות של כוחות הביטחון נוכח אלימות מתנחלים גוברת [כלפי פלסטינים](#) בגדה המערבית [ובמזרח](#) ירושלים, וירידה בתיאום הביטחוני עם מנגנוני הביטחון של הרשות. ישראל [שללה](#) 164 היתרי עבודה של קרובי משפחה של מי שהוגדרו כגורמי טרור בעיר שכם. עיתונאים נוספים [נפצעו](#) מאש צה"ל.
- **מאבק על הריבונות בירושלים** - אוסטרליה [חזרה בה](#) מהחלטת ממשלתה הקודמת להכיר במערב ירושלים כבירת ישראל, וציינה שהיא [תומכת](#) בפתרון שתי המדינות ושיש לפתור את הסוגייה כחלק ממשא ומתן בין ישראל לפלסטינים. ראש הממשלה לפיד [ומשרד החוץ יצאו](#) נגד ההחלטה, מסרו כי ירושלים היא בירת ישראל הנצחית והמאוחדת, [וזימנו את](#) שגריר אוסטרליה בישראל [לשיחת](#) בירור במשרד החוץ. ערב הסעודית [הביעה](#) את תמיכתה בהחלטתה של אוסטרליה. עימותים אלימים [נרשמו](#) לאורך החודש במזרח ירושלים בין כוחות הביטחון ומתנחלים לבין הפלסטינים.

- **התארגנות אזרית לקידום פיתוח שדה הגז בעזה** - הרשות הפלסטינית [הודיעה](#) כי חתמה על הסכם לפיתוח שדה הגז מרין מול חופי עזה עם מצרים, וזאת על רקע דיווחים כי ישראל נענתה למאמצי מצרים לאפשר התקדמות בערוץ זה. גם שר האנרגיה המצרי אל-מולא [אמר](#) כי הושג הסכם מסגרת בעניין פיתוח שדה הגז, וכי ההכרזה על היישום תגיע בזמן המתאים.

ב. ישראל והאזורים סביב לה

המזרח התיכון

- **קידום יחסים עם מדינות הנורמליזציה** - שר התעשייה והמסחר הבחרייני א-זיאני [ביקר](#) בישראל [בראש](#) משלחת עסקית, [ונפגש](#) עם נשיא המדינה הרצוג, שר האוצר ליברמן ושרת הכלכלה ברביבאי. הממשלה [אשררה](#) את הסכם השותפות הכלכלית המקיף בין ישראל ואיחוד האמירויות. [נחשף](#) כי איחוד האמירויות פרסה מערכת הגנה אווירית "ברק 8" מתוצרת ישראל, המיועדת להתמודד עם איום הכטב"מים. [דווח](#) כי התעשייה האווירית תציג בתערוכת האוויר הבינלאומית בבחריין שתתקיים בחודש נובמבר. שגרירי איחוד האמירויות, בחריין ומרוקו [לקחו](#) חלק בדיאלוג האסטרטגי בין ישראל ואיחוד האירופי שהובל בארץ על ידי החברה האזרחית. בכנס המזון מהים והמדבר שארגן משרד החקלאות באילת השתתפו שר החקלאות [הבחרייני](#) אל מובארכ, [ובכירים](#) ממשרד החקלאות הירדני, מהאמירויות וממרוקו. במפגש [לקח](#) חלק גם השר לשיתוף פעולה אזורי פריג'. המשטרה במרוקו [פזרה](#) מחאה נגד ביקורו של המוזיקאי הישראלי תום כהן.
- **סימנים לנורמליזציה נוספת במפרץ?** - מטוס מנהלים ישראלי [המריא](#) לעומאן ושב כעבור כמה שעות לישראל. הספורטאי הישראלי שגיב המתחרה בטריאתלון [השתתף](#) בתחרות בערב הסעודית. כלי התקשורת בערב הסעודית [דיווחו](#) על משחק של טניסאית סעודית מול ישראלית שהתקיים בבחריין. נהג המירוצים הקטרי א-סווידי [התנצל](#) על קיום ראיון עם כלי תקשורת ישראלי, בעקבות לחץ ציבורי שתיאר זאת כצעד של נורמליזציה.

אירופה

- **אט אט נעה ישראל לתמוך בעמדה האוקראינית** - ראש הממשלה לפיד [גינה](#) את התקיפה הרוסית של אוכלוסיה אזרחית באוקראינה. שרת הפנים שקד [הנחתה](#) את רשות האוכלוסין וההגירה לאפשר לאזרחי רוסיה הנשואים לישראלים להיכנס לארץ על רקע הגיוס ההמוני ברוסיה. ישראל הצטרפה ל-143 מדינות [ודחתה](#) בהצבעה באו"ם את תוצאות משאלי העם שערכה רוסיה בחלקים הכבושים של אוקראינה. בעקבות הדיווחים על העברת נשק איראני לטובת רוסיה, [אמר](#) שר התפוצות שי כי הגיעה העת שישראל תגיש סיוע צבאי לאוקראינה. משרד החוץ [הבהיר](#) כי דבריו של שי אינם מייצגים את מדיניות ממשלת ישראל. אוקראינה [העבירה בקשה](#) רשמית לישראל לקבלת סיוע בתחום ההגנה האווירית. שר הביטחון גנץ [הבהיר](#) כי ישראל לא תעביר נשק לאוקראינה, אך תסייע במערכות התראה חכמות מול אימיים אוויריים. יועצו של זלנסקי [ביקר](#) בחריפות את החלטתה של ישראל וקבע כי היא בחרה בצד הלא נכון של ההיסטוריה. לפיד [שוחח](#) עם שר החוץ האוקראיני קולבה ואמר כי לאחר הבחירות יוכל לעשות יותר אם יישאר בתפקידו. גנץ [שוחח](#) עם עמיתו האוקראיני רזניקוב, חזר על עמדתה של ישראל, והשניים סיכמו על המשך המגעים בדרג המקצועי לצורך סיפוק מערכות ההתראה האזרחיות. נשיא אוקראינה זלנסקי [נאם](#) בוועידת "הארץ" לדמוקרטיה, [וביקר](#) את החלטת ישראל שלא להעביר סיוע הגנתי לארצו. בריון לתוכנית "עובדה" [ציין](#) כי גם לבקשת סיוע בתחום התקשורת ישראל בחרה לסרב. שר החוץ האוקראיני קולבה [מתח](#) ביקורת מרומזת על ראש האופוזיציה נתניהו, ואמר כי אנשים שהתגאו בעבר בחברות עם פוטין צריכים להתבייש.
- **מתיחות ביחסים עם רוסיה** - נשיא רוסיה בדימוס מדבדב [איים](#) כי אספקת נשק לאוקראינה תהרוס את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל. ישיבת בית המשפט בנוגע למעמדה של הסוכנות היהודית ברוסיה, אשר [נקבעה](#) לאוקטובר, [נדחתה](#) לדצמבר. מסמך שחובר עבור ראש המל"ל הרוסי [יאצ](#) נגד פעילותה של חב"ד ברוסיה ותיאר אותה ככת.
- **שיפור היחסים עם האיחוד האירופי בצל הסוגייה הפלסטינית** - מועצת [האסוציאציה](#) של ישראל ואירופה קיימה [מפגש](#) ראשון באופן וירטואלי [לאחר עשור](#) בו לא התכנסה, בהשתתפות [ראש הממשלה לפיד](#), [הנציג](#) העליון לנושאי חוץ של

האיחוד האירופי בורל, ושירי חוץ נוספים של מדינות אירופיות. המפגש הניח תשתית לשדרוג היחסים בין ישראל והאיחוד. במסמכים הנלווים לכינוס של מועצת האסוציאציה [הדגישו](#) באיחוד כי הם ימשיכו לפעול להשגת פתרון שתי המדינות. כמו כן הצהירו באיחוד שההסכמים ההדדיים אליהם יגיעו הצדדים לא יחולו על השטחים הכבושים, ואמרו כי יש לפעול נגד המשך הבנייה בהתנחלויות ואליונות המתנחלים, וכי קיימת דאגה מפעילות ישראל נגד ארגוני זכויות האדם בשטחים. שגריר ישראל בבריסל רגב [התריע](#) כי אי אישור הסכם התרבות עם האיחוד האירופי יקשה על יכולתה של ישראל להגיע להסכמים נוספים בעתיד. שר הבריאות הורוביץ [ייצג](#) את ישראל בכינוס הבריאות של האיחוד האירופי שנערך בקפריסין. שר הביטחון גנץ [עדכן](#) את שגרירי מדינות האיחוד בדבר הסיוע הישראלי לאוקראינה בתחום מערכות ההתראה.

- **חיזוק יחסים עם מדינות אירופיות** - ראש הממשלה לפיד [נפגש](#) עם ראש ממשלת אלבניה ראמה ודן עמו בשיתופי פעולה בתחום הסייבר על רקע התקפות איראניות שהתרחשו כנגד אלבניה לאחרונה. לפיד [בירך](#) את ראש ממשלת איטליה [הנבחרת](#) מלוני והביע את ציפיותו לחיזוק הקשרים בין המדינות. לפיד [נפגש](#) עם ראש ממשלת הולנד רוטה ודן עמו בשיתופי פעולה בתחום האנרגיה והאקלים.
- **נמשך המתח עם פולין סביב נושא השואה** - שגריר ישראל בפולין ליבנה [זומן](#) לשיחת הבהרה במשרד החוץ הפולני לאחר שטען כי הפולנים מונעים את הגעת משלחות הנוער הישראליות למדינה.

אגן הים התיכון

- **הסכם עם לבנון על הגבול הימי** - לקראת החתימה על הסכם סימון הגבול הימי [בין ישראל ולבנון](#), [העבירה לבנון הסתייגויות לטייטה המתגבשת](#). ממשלת ישראל [דחתה את הערות לבנון](#), [והחלה להיערך להסלמה](#) ביטחונית אפשרית בצפון. לבנון חזרה בה מהערותיה המהותיות להסכם המתגבש, והצדדים הגיעו לטייטה מוסכמת. בתווך [חברה](#) אסדת כריש למערכת הגז הישראלית. האופוזיציה בישראל [תקפה את](#) ההסכם המתגבש. הממשלה [אישרה](#) את עקרונות ההסכם, אשר [כולל](#) ערבויות לזכויותיה הביטחוניות והכלכליות, והניחה אותו לעיון בפני הכנסת. ועדת חוץ וביטחון [קיימה](#) דיון בנושא. בג"ץ [דחה](#) ארבע עתירות נגד ההסכם. במקביל, גם בלבנון [עבר](#) ההסכם תהליך [אישור דומה](#). יו"ר מפלגת הפלנגות הנוצריות אל-ג'מיל [טען](#) שהסכם הגבול הימי צריך להוביל גם להסכם על הגבול היבשתי. לאחר [האישור](#) בממשלה שהתקבל בטרם [נסגר מכתב](#) הערבויות האמריקאי, [חתמו](#) בנפרד נשיא לבנון עוון וראש הממשלה [לפיד](#) על איגרת המופנה לארה"ב ומאשרת את קבלתו של [ההסכם](#). הצדדים [קיימו](#) טקס חתימה בבסיס האו"ם בנאקורה, תוך [הקפדה](#) לבנונית להימנע מקשר ישיר עם הצד הישראלי. [ארה"ב](#), [האיחוד](#) האירופי, [קטר](#), ואחרים [בירכו](#) על ההסכם המתגבש. לפיד [שוחח](#) עם נשיא ארה"ב בידן [שביך](#) אותו על ההסכם עם לבנון. לפיד [ציין](#) לחיוב את תפקידה של צרפת בקידום ההסכם.
- **ישראל ותורכיה ממשיכות לחמם את היחסים** - שר הביטחון [גנץ ערך ביקור](#) בתורכיה [ונפגש עם](#) הנשיא ארדואן ושר [ההגנה](#) אקאר. תורכיה [מינתה את](#) הדיפלומט הוותיק טורונלר, ששימש בעבר כקונסול הכללי בירושלים, לתפקיד השגריר בישראל, וישראל [קיבלה](#) את מינויו. ממשלת ישראל [אישרה](#) את מינויה של אירית ליליאן לשגרירת ישראל בתורכיה. ישראל [הציעה](#) לתורכיה סיוע בעקבות [פיצוץ](#) במכרה פחם בצפון המדינה. גנץ [שלח](#) תנחומיו למשפחות הקורבנות באסון. שרת הכלכלה [נפגשה בתורכיה](#) עם שר התעשייה וורנאק ושר המסחר מוש במטרה לקדם את התכנסותה מחדש של הוועדה הכלכלית המשותפת לשתי המדינות, שלא התכנסה משנת 2009.
- **הברית ההלנית מתחזקת שגרה** - ראש השב"כ בר [קיים](#) ביקור ביוון על רקע פרשת חשיפת השימוש בתוכנת ריגול ישראלית נגד פוליטיקאים ועיתונאים במדינה. עיתונאי חוקר יוני שהיה תחת מעקב ממשלת יוון [הגיש](#) תביעה לפרקליטות במדינה בדרישה לחקור חשדות לפילילים מצד חברת הסייבר ההתקפי הישראלית ובעליה. בכירים ישראלים [השתתפו](#) בטקס הפתיחה של המרכז הבינלאומי לאימוני טיסה שהוקם על ידי חברת אלביט בעקבות הסכם בין משרדי הביטחון של המדינות. שר הבריאות הורוביץ [נפגש](#) בקפריסין עם עמיתו הקפריסאי חג'פנטלה.

ג. מערך החוץ הישראלי

- דאגה מהתחזקות הימין הקיצוני בישראל** - בעולם הביעו דאגה מהתחזקותו של הימין הקיצוני בישראל. סנטורים בכירים וחברי קונגרס אמריקאים [הזהירו](#) כי [שילובם](#) של גורמי הימין הקיצוני בממשלה עתידית יפגע ביחסים עם ארה"ב, ארגונים יהודים בעולם [הביעו](#) דאגתם מפני התחזקותו של הימין הקיצוני, וכך גם [דיפלומטים](#) ערביים המשרתים בישראל. [פורסם](#) כי שר החוץ האמירתי בן זאיד הביע דאגה בפני ראש האופוזיציה נתניהו משילובם של גורמי ימין קיצוני בממשלה במהלך פגישתם בעת ביקורו בישראל בחודש ספטמבר.
- מאבק יחסי עבודה** - שלא כמקובל, ראש הממשלה ושר החוץ לפיד [השאיר](#) את שגרירי ישראל הרלבנטים מחוץ לפגישותיו עם ראשי ממשלת הולנד ואלבניה ופגישתו עם שר החוץ של גוואטמלה בחודש שעבר. במסגרת מאבקם על תנאי העבודה והשכר נמנעו עובדי משרד החוץ מלטפל בביקורו של לפיד בעצרת האו"ם בניו יורק. משרד ראש הממשלה שכר חברה פרטית [שתארגן](#) את הביקור במקומם של הדיפלומטים והשליחים המקצועיים. ממשלת ישראל [אישרה](#) את מינויים של איסמעיל ח'אלדי כשגריר ישראל לטורקמניסטן, את רוית בר כקונסולית כללית של ישראל בשנגחאי, זאב בוקר כשגריר לא תושב למלטה וסלובניה ואלכס גולדמן-שיימן כקונסול כללי של ישראל לגואנגז'ו, סין.
- קיימות מדינית-אקלימית** - על אף [הודעתו](#) [אשתקד](#) של ראש הממשלה לשעבר בנט בוועידת האקלים בגלזגו כי ישראל מחויבת לאיפוס פליטות גזי החממה שלה עד שנת 2050, ישראל לא עדכנה את יעדיה, ובמסמכים שהגישה לקראת ועידת האקלים במצרים הותירה על כנו יעד נמוך של 85 אחוזים בלבד בתמיכת משרד האוצר, על אף חוות דעת של משרד החוץ שביקשה לתקן זאת. לקראת הוועידה [אישרה](#) הממשלה [הצעה כי](#) על כל משרדי הממשלה להגיש עד סוף 2023 תוכניות פעולה, שיגדירו את אופן היערכות המשרדים למשבר האקלים. צוות ההיגוי של משרד החוץ שהוביל את הערכות ישראל לוועידה, [התכנס](#) להכין את המשלחת הישראלית [והודיע](#) כי ראש הממשלה לפיד צפוי לעמוד בראשה.
- מדיניות חוץ מודרנית** - משרד החוץ [זכה](#) בתו הוורוד מטעם עמותת "גמאני" לציון מאמציו להגברת המודעות לסרטן השד בקרב עובדיו, [והאיר](#) את קירותיו בוורוד כחלק מהקמפיין לעידוד מודעות. חטיבת תפוצות של משרד החוץ בשיתוף עם מכון ראות [אירחו את](#) קואליציית העמיות לכנס במשרד החוץ שהתמקד בקשר בין ישראל והתפוצות היהודיות. שגרירות ישראל בדרום קוריאה [השיקה](#) את הנציגות הדיפלומטית הראשונה בפלטפורמת המטאווורס.
- השתלבות בעולם** - לראשונה אי פעם [מונתה](#) ישראל להוביל החלטה בעצרת האו"ם. נשיא העצרת [מינה](#) את שגריר ישראל ארדן ואת שגריר מרוקו לאו"ם להוביל יחד את הליך הדיון והמשא ומתן על החלטת העצרת הכללית של האו"ם שתתכנס בספטמבר 2023 בנושא מוכנות והיערכות למגיפות. שרת הפנים שקד [הודיעה](#) כי היא מקשיחה את המדיניות כלפי פליטים מסודן.
- "היחסים המיוחדים" בין ישראל וארה"ב** - הממשל האמריקאי [פרסם](#) את מסמך "אסטרטגיית הבטחון הלאומי" של ארה"ב, וכלל בו מחויבות כללית לישראל ומחויבות לקידום פתרון שתי המדינות כדי לשמר את אופייה היהודי והדמוקרטי של ישראל. הנשיא הרצוג [ערך](#) ביקור [ראשון](#) בארה"ב, נפגש עם הנשיא בייידן, עם [ראשי](#) הקהילות היהודיות, [מכוני](#) מחקר, [מזכיר](#) המדינה בלינקן ויו"ר בית הנבחרים [פלוסי](#), אשר [הזמינה](#) אותו באופן רשמי לנאום בפני שני בתי הקונגרס באביב הקרוב. במוקד שיחותיו עמדו הבחירות הצפויות בישראל והתחזקות הימין הקיצוני, התדרדרות האלימות בגדה המערבית והמצב באוקראינה. הממשלה [קבעה](#) תהליך ומנגנון לבחינת היבטי ביטחון לאומי בהשקעות זרות, והחליטה על הקמת וועדה מייעצת בראשות משרד האוצר ובהשתתפות נציגים בכירים ממשרד החוץ, הביטחון והמל"ל.

ה. פרסומים אחרונים של מכון מיתווים

<p>מדד מדיניות-החוץ הישראלית של מכון מיתווים לשנת 2022. (לאינפוגרפיקה: כאן) תגובות מומחי מיתווים לתוצאות מדד-מדיניות החוץ, אוקטובר 2022.</p>	מחקרים ודו"חות
<p>השגריר לשעבר מיכאל הררי, "הטלטלה במפת האנרגיה העולמית בעיצומה", <i>זמן ישראל</i>, 3 באוקטובר 2022. ד"ר גיל מורסיאנו, "סקר: נרתעים מפתרונות גדולים, מעדיפים פרקטיות מול הפלסטינים", <i>הארץ</i>, 13 באוקטובר 2022. ח"כ לשעבר קסניה סבטלובה, "ישראל צריכה להפסיק להתלבט: האמת המרה לגבי המלחמה באוקראינה", <i>N12</i>, 14 באוקטובר 2022. פרופ' אלי פודה, "בהסכם בין ישראל לבנון יש מפסיד אחד – חיזבאללה", <i>N12</i>, 14 באוקטובר 2022. ערן שילר "לא רק טיפול בפשיעה: את הקול הערבי ניתן לגייס גם במדיניות החוץ", <i>הארץ</i>, 20 באוקטובר 2022. השגריר לשעבר מיכאל הררי, "ההסכם עם לבנון- היום שאחרי", <i>זמן ישראל</i>, 23 באוקטובר 2022.</p>	מאמרי דעה
<p>ד"ר גיל מורסיאנו, "סקר מכון מיתווים", <i>כאן בי</i>, 2 באוקטובר 2022. ד"ר רועי קיבריק, "דיפלומטיית אקלים", קשת אנושית, פרק 139, אהוד שפיצר, 18 באוקטובר 2022.</p>	ראיונות בתקשורת